

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 3508/917 Școl.

Provocare oficială.

(Ediet).

Cu ocaziunea retragerii trupelor dușmane din Brașov, în toamna anului 1916, au dispărut din Brașov și de atunci n-au mai dat nici un semn de viață următorii membri ai corpului didactic dela școalele greco-orientale române din Brașov:

1. Dr. Iosif Elaga, director gimn.
2. Axente Banciu, prof. gim. definitiv.
3. Dr. Ioan Bunea, „ „ „
4. Dumitru Lupan, „ „ „
5. Ioan Petroviciu, „ „ „
6. George Vătășan, „ „ „
7. Dr. Constantin Papuc, catehet gimn.
8. Nic. Bogdan, prof. la șc. reală def.
9. Dr. C. Lacea, „ „ „
10. Dr. St. Stinghe, cat. „ „ „

De oarece acești profesori dispăruți până acuma n-au justificat părăsirea oficiului și în consecință neîmplinirea datorințelor oficiale, și nu se știe locul unde se află ei acuma, Consistorul arhidiecezan a introdus contra lor procedură disciplinară în virtutea Regulamentului disciplinar §. 3 lit. g («părăsirea arbitrară și nejustificată a oficiului») respective lit. f. («neîmplinirea obstinată a datorințelor oficiale și neglijarea cu desăvârșire a oficiului») și pentru pertractare prin aceasta provoacă pe profesorii dispăruți numiți, ca în termen fix, deci până la 1/14 August 1917, să se anunțe la Consistorul arhidiecezan în Nagyszében (Sibiiu) ori să comunice unde sunt și să-și justifice absența.

Încât în termenul indicat nu se vor prezenta, ori nu vor comunica locul unde se află, catedrele ocupate de ei se vor declara vacante și se vor întregi în cale regulamentară.

Nagyvárad (Oradea-mare), din ședința Consistorului arhidiecezan ca senat școlar ținută la 3 Iunie 1917.

Consistorul arhidiecezan.

Din casa magnaților.

Vorbirea Preasfințitului Domn Episcop Dr. E. Miron Cristea, rostită în casa magnaților.

În ședința din 21 Iunie nou, când noul nostru guvern s'a prezentat în fața casei magnaților, Preasfinția Sa, Episcopul Dr. E. Miron Cristea, a rostit următoarea caldă și convingătoare vorbire, ascultată cu viu interes de magnații prezenți la ședință:

«Exelența Voastră, d-le Prezident! Ilustră Casă!

Ca fiu al poporului românesc din țară și ca unul dintre arhipăstori bisericii ortodoxe române, cunosc vederile politice ale românilor din patrie și astfel pot constata, că acest popor de mult a scris pe drapelul său politic aceste două devize: *democrație și drept de vot universal, egal și secret!*

Poporul român de aici, în urma păturilor din cari e compus, este unul din cele mai democratice popoare. Acest popor propriaminte nu este altceva, decât *un cinstit popor de țărani* (egy tisztességes Bauernvolk), căci atât clasa sa de mijloc, cât și întreaga sa clasă de intelectuali, a ieșit exclusiv *din păturile sântoase ale poporului dela sate*. Prin urmare, nici nu poate fi altcum, decât un popor cu caracter democratic și cu înclinări democratice.

Iară votul universal l-am introdus în viața constituțională a bisericii noastre încă la 1868, deși biserica trebuie să fie una dintre cele mai conservative instituțiuni. În urmare, nici în viața de stat nu putem cere mai puțin, decât *un vot electoral universal, egal și democratic*.

Deci, dacă noul înalt guvern s'a născut în așa numită *zodie* (spusă românește), sau în semnul acestui vot universal, și dacă această reformă a acestui fundamental drept cetățenesc vrea s'o și îndeplinească în mod cinstit, respective să o înarticuleze în lege, atunci cu bucurie salut acest nou guvern, nu numai în numele meu, ci citez a afirma, că-l pot saluta în numele tuturor românilor din patrie, ba îl pot asigura și despre aceea, că în această direcțiune va fi și sprijinit de toți românii patriotici, cu puteri modest, dar din toată inima, ca să-și poată ajunge acest scop nobil și patriotic.

Una însă rog pe toți membrii înaltului guvern, și îndeosebi pe Excelența Sa, tinărul său prezident, care, precum aud, este om cu concepțe idealiste, ca și *împărțirea cercurilor electorale să n'o facă în mod meșteșugit și nedrept*, cum s'a făcut în trecut, față cu interesele românilor, ci să fie cu considerare și la interesele românești și la *validitatea lor în viața politică*. Eu doresc, ca precum la fronturile de luptă împreună apărăm țara, așa să ni se facă aceeași parte și în viața ei internă. Pe baza legii electorale vechi, retrograde și învechite, noi, românii, aveam majoritate în vre-o 48 de cercuri, deși împărțirea cercurilor era atât de nedreaptă și artificial făcută, încât abea îi poți afla păreche în toată lumea. Legea electorală nouă din 1913 reduce majoritatea românilor la 17 cercuri, cu toate că este notoric cunoscut, că noi românii ne-am sporit frumos și în deceniile din urmă. Noi ne sporim, dar *majoritatea noastră totuși scade în mod însemnat*. Deci fiecare își poate ușor închipui, cât de echitabil și de drept s'a purces față de interesele românești și cu această ocazie. În fine, oricât ar fi noua lege electorală de în spirit democratic compusă și oricât ar fi de largi bazele, pe cari e pusă, dreptul electoral universal numai atunci va fi perfect, dacă se va asigura și garanta pe toată linia *curățenia alegerilor și libertatea votării*. Dacă însă se vor aplica și în viitor aceleași mijloace electorale, cu cari nu numai noi, românii, ci în mai multe rânduri a făcut cunoștință și mult stimată opoziție din parlament într-o măsură mai redusă și mai puțin intensivă ca noi, atunci și cel mai democratic drept electoral nu-și va putea ajunge scopul.

Ilustră casă!

Dacă un român citește lunga motivare alăturată la ultima lege electorală, sau mai bine zis la proiectul acestei legi, nu numai cu patriotică îngrijorare, ci cu un fel de resens

(megdöbbenés) observă aproape din fiecare pagină, cum *s'a forțat* alcătuitorul proiectului, să afle tot felul de chei, chitibușuri și date, pe baza cărora să poată eluda interesele românilor și mai ales validitatea lor pe teren politic, și cum să se lipsească păturile largi ale poporului român de puțința de a beneficia de dreptul electoral.

Înaltă Casă! Acest lucru tare ne-a durut și ne doare. Această procedură a cauzat răni adânci, ba foarte adânci în sufletul fiecărui român, și anume, atât la intelectuali, cât și la masele largi ale poporului.

De când a erupt acest mare război mondial, am adresat în repetite rânduri și eu și ceilalți domni episcopi, mai multe pastorale și felurite îndrumări patriotice, atât către credincioșii de acasă, cât și către vitejii mei fii sufletești, cari se luptă pe diferitele fronturi. Cu aceștia stau în corespondență destul de deasă. Dintre mulți, îmi aduc aminte acum de cuprinsul epistolei unui simplu ostaș român (közönséges román közkatoná), care între altele îmi scrie astfel:

«Da' bine, Preasfințite părinte! Noi vom împlini înțeleptele sfaturi părintești, ne vom lupta și în viitor cu stăruință, vitejie și eroism, și vom căuta a face cinstie regimentelor compuse din feciori români... dar oare după ce ne vom întoarce iarăși acasă, și mai departe tot așa se vor purta față de noi?»

Ilustru Senat! Acest simplu soldat român a pus o și mai simplă întrebare, în care după părerea mea se cuprinde filosofia întregii cauze naționale române, dar totodată și necesitatea rezolvării favorabile a acestei cauze. (Câțiva miniștri aprobă cu capul).

Acest bun popor român, care în cursul războiului mondial de acum a luat o parte atât de uriașă în proporția sa numerică întru apărarea monarhiei, merită cu adevărat nu numai un sprijin mai puternic pentru toate interesele sale bisericesti, culturale și economice, ci și libertatea de a se desvolta și *dreptul de validitate pe teren politic atât în stat, cât și la comitat și în comune*. De sine înțeles, că și eu în sens patriotic înțeleg această validitate.

Pe temeiul numărului nostru, pe temeiul însemnătății noastre, și mai ales pe temeiul jertfelor noastre de sânge și avere, cerem aceasta, ba *prețindem* aceasta, nu numai în interesul dezvoltării noastre libere, ci chiar și în interesul consolidării iubitei noastre patrii comune. O pretindem nu numai dela noul guvern, ci și dela orice factor dela conducerea acestei țări.

Cine nu cunoaște încă marile jertfe ce le-a adus poporul românesc în cursul acestui război, acela să întrebe apele râului Isonzo, să întrebe stâncile întregului front dela Isonzo și mai ales stâncile platoului dela Doberdo, să întrebe întăriturile frontului rusesc și mai ales întăriturile forței dela Ivangorod. Și dacă cu acea-

sta nu va fi de ajuns, atunci să se intereseze de faptele eroice ale colonelului *Dănilă Papp* și ale multor mii și mii de viteji români, și îndeosebi să se intereseze de eroismul legendar al lui *Victor Russu*, care precum se știe a devenit în cursul acestui război din soldat simplu maior, sau chiar vice-colonel.

Și atunci orice om, care cugetă just, echitabil și nobil, va ținea de o crimă politică aceea, ca și pe viitor să fie considerați acești români, cari atât de patriotic, nu numai gândesc, ci și lucră, de fii mașteri ai țării, al cărei sfânt pământ și noi, românii, îl apărăm, fiindcă și noi din toată inima îl iubim, ca oricare alt cetățean al patriei, și fiindcă și noi aici avem să trăim și să murim. (Aprobări vii).

În acea nădejde, că noul înalt guvern va inaugura această eră nouă, sub conducerea înțeleaptă a tinărului, dar deja gloriosului nostru Rege, cer binecuvântarea lui Dumnezeu asupra activității lor».

După „F. P. R.”

Programul guvernului.

Vorbirea ministrului-prezid. Esterházy Móritz. (Urmare).

Guvernul a aflat, la intrarea sa în oficiu, încheiat pactul economic între guvernul de mai nainte și cel austriac, cu datul 24 Februarie. Lucrurile s'au format astfel, că guvernul care se prezintă acum a primit învoalea guvernului de mai nainte, legată cu guvernul austriac, și pe bazele acestea va continua cu Germania pertractările convenționale, începute încă în anul expirat. (Aprobări lungi). Guvernul are intențiunea să rezerve pe seama viitoarei diete definitiva rezolvare a transacției, conservând pe seama acesteia libertatea deciderii. (Aprobări). Intențiunea aceasta o va abandona guvernul numai în cazul neașteptat, când decideria noastră, împedată de împrejurări neatârătoare de noi, ar trebui să fie premeară în mod inevitabil de dispoziții luate mai nainte. (Mișcare. Aprobări).

Pe terenul politicii comerciale una dintre cele mai însemnate probleme ale noastre este regularea raporturilor noastre viitoare economice cu Germania, la care se va alătura o regulare, corespunzătoare situației schimbate, a raporturilor noastre economice politice cu Turcia aliată și cu Bulgaria aliată.

În interesul reorganizării noastre economice cred, că orice industrie, a cărei condiționare prealabilă naturală există la noi peste tot, e de sprijinit, dar în prima linie industria aceea, care preface produsele agronomice și e chemată să promoveze producția agro-nomică. Guvernul e conștiu despre aceea, ce mari probleme îi stau în cale în legătură cu economia de tranziție, și se va năzui să afle corespunzătoarea organizație, pentru ca să poată corespunde cu succes problemelor, cari i se vor ivi pe acest teren,

O îngrijire specială are să acorde creării de *legi sociale*. Afară de cele amintite la începutul vorbirii mele, mai aparține problemelor noastre urcarea asigurărilor pentru bolnavi și pentru mame, cu întrebuintarea împuternicirii primite prin art. de lege VII dela 1917. Aici vreau să amintesc obicinuitele, în cercul de competență al resortului ministerului de interne aparținătoare probleme, cari pot fi conținute în îngrijirea pentru posibila suplinire a perderilor suferite în vieți omenesti și în restaurarea forțelor slăbite. Aceste probleme, afară de cele până aci amintite, sunt de căutat pe terenul sanitar, al apărării mameilor, sugărilor, și peste tot al apărării copiilor. (Aprobări vii).

Vom da îngrijire mai departe îmbunătățirii raporturilor de locuit ale claselor mai sărace de popor, în mod corăspunzător cerințelor igienei, moralității și felului de traiu, corăspunzător demnității omenesti. (Aprobări. Aplause). În interesul muncitorilor din patrie și al muncitoarelor trebuie să ne ocupăm și cu apărarea legală a muncii, iar în legătură cu aceasta cu crearea inspecțiunii industriale, care va face posibilă faptea împlinire a chemării sale. (Aprobări). Ușurarea creării unei sorți mai bune pe seama muncitorimeii face necesară regularea dreptului ei de organizare. Și avem să ne ocupăm și cu noua regulare a raporturilor de drept ale funcționarilor particulari și ale celor aplicați la comerț.

În resortul ministeriului de culte și instrucțiune publică e necesară o activitate prea însemnată de reformare, care va putea fi luată în vedere abia după terminarea războiului, în parte însă imediat. În prima categorie cade, atât ca necesitate generală națională, cât și ca postulat legat în mod nedespărțit de extinderea democratică de drept, de direcția democratică, *accelerarea dezvoltării instrucțiunii populare* (Aprobări și aplause), pentru că în cel mai scurt timp posibil să se pună capăt stării existente și acum, pe lângă toată opintirea de forțe, că o parte a tinerimei noastre din patrie nu are dată posibilitatea de a cerceta vreo școală. Organizarea educației corporale a tinerimei școlare și a celei adulte, precum și direcția mai practică, mai ales agronomică, a instrucției, se va executa mână în mână cu reformele acestea. Astăzi, când și școalele existente vegetează numai în urma pretensiunilor războiului, nu putem să purcedem imediat la deslegarea problemei acesteia. Trebuie să facem însă pașii pregătitori, pentru că la timpul său să stee la dispoziție în număr suficient puteri didactice de încredere, pregătite în mod corăspunzător, și din punctul de vedere al fidelității față de stat scutite de orice îndoeală, precum și pentru crearea unei organizații a administrării instrucțiunii, care să garanteze precisa executare a legilor create și a celor ce vor fi create, în privința instrucției. (Aprobări vii).

O problemă de neamănat pentru guvern e mai departe aceea, de a face tot, pe temeiul datelor adunate cu îngrijire despre experiențele războiului, ce pe acele teritorii ale țării, și în acele cercuri, unde s'au arătat simptomele clătinării credinței față de stat, se arată necesar din punctul de vedere al asigurării necondiționate a existenței noastre unitare naționale. Aceasta zace în prima linie în interesul marelui majorității a concetățenilor noștri de limbă nemaghiară, care în război și-a manifestat atât de splendid patriotismul pronunțat, și față de ale cărei dorințe juste, pe lângă conservarea intransigentă a principiului despre națiunea politică unitară ungară, vom manifesta o prevenire plină de încredere, tot așa, precum pe terenul or-

ganizației și al administrației cu consecvență serioasă vom face tot ce e necesar din punctul de vedere al necondiționatei valorări a principiului acestuia. (Aprobări vii).

Pentru a achita o datorie veche de onoare a statului ungar și ca mijloc puternic pentru stabilizarea păcii religioase, vom ca dieta aceasta să iee dispozițiile legislative și administrative cu privire la crearea autonomiei catolice și la deplina executare a articolului de lege XX dela 1848. (Aprobări vii).

În cursul războiului abia va fi cu putință realizarea reformelor organizatorice și administrative, atât de necesare în administrația orășenească și comunală. Trebuie să ne mărginim la adunarea materialului și la lucrările de pregătire: Consider de principiu însă asigurarea mersului neconturbat al administrației în cadrele strict observate ale dreptului existent. Autonomia orașelor vrem să o respectăm și dezvoltăm. Cu considerare la faptul, că deoparte în cursul războiului au trebuit să îplinească misiuni de ale statului, iar de altă parte, că în urma raporturilor create de război, venitele lor s'au redus, ori au stagnat în privința dezvoltării, — va forma pentru noi problemă serioasă regularea gospodăriei orașelor, pe baza independenței lor financiare. (Aprobări vii). În urma stagnării zidirei (de case) se va ivi în orașe, după încheierea războiului, lipsa de locuințe; de aceea vrem, ca imediat cum permit împrejurările, să fie continuată acțiunea statului referitoare la zidirea de locuințe mici, sprijinind toate năzuințele de asemenea direcție și promovând începerea ridicării de clădiri particulare în tot chipul. Din punctul de vedere al înmulțirii populației și al suplinirii perderilor avute, va forma pentru noi pregătirea cu îngrijire a reemigrării o problemă de prima ordine.

Timpul de război nu e acomodat pentru crearea de reforme în justiție. În astfel de epoce și justiția are să stee în prima linie în serviciul intereselor celor mari, să întărească după putință puterea noastră de rezistență, să apere poporul de exploatare (Aprobări vii), să pedepsească toate abuzurile și să urmărească fiecare atac îndreptat în contra intereselor mari ale statului, care luptă pentru existența sa, dar totodată să țină cu cinste la ideea dreptului, garantând apărarea libertății în direcția aceasta. (Aprobări). În măsura în care se arată năzuința, în formă vecinic schimbată, de a scoate singuraticii, în contul totalității, câștig neproportional de mare din conjuncturile de război, trebuie să fie aplicate la timpul potrivit și cu energia cuvenită și metodele de apărare și de pedepsire. (Aprobări).

Guvernul vrea totodată să precizeze, în care direcție se va mișca politica sa justițiară, îndată cum îi vor permite împrejurările se pășască pe terenul creării normale de drept. Va supune unei revizuii prețiosul proiect despre *codul civil*, în părțile sale corăspunzătoare, cu luarea în vedere a experiențelor de război și a pretenșiunilor juste față de vremea de pace. Considerăm apoi de necesară modificarea în mod corăspunzător dezvoltării vieții economice, mai ales a acelor dispozițiuni din *legea comercială*, cari se refer la societățile pe acții, la tovarășii și la societățile de asigurare. Specială îngrijire vom să dăm regulării definitive a organizației judecătorești în direcția, ca cu restabilirea statului separat judecătorească să se întărească insututiv independența judecătorilor creându-se avansamentul periodic local și estinzându-se dreptul autonom al corporațiunilor judecătorești. Dorim se întărim autonomia și în organizația procuraturii. Mai departe

considerăm de necesară lărgirea cadrelor judecătoreii administrative, pentru că numai în dispoziția, care cucereste terene nou pe seama siguranței de drept vedem noi totodată și mijlocul pentru îmbunătățirea situației materiale a procuraturii independente. Vom fi cu deosebită considerare și la asigurarea sorții *advocaților*, cari în urma serviciului militar făcut în război și-au pierdut bazele de până acum ale existenței materiale. (Aprobări). Pe lângă judecătoria independentă, mai vedem o garanță a libertății noastre constituționale în *presa liberă*. (Aprobări vii). Și tocmai de aceea vom, imediat cum se vor ivi raporturile normale, să supunem *legea de presă unei revizui, în scopul asigurării libertății de presă*, restabilind iarăși în mod neștirbit instituțiunea curților cu jurați.

(Va urma).

Discursul deput. Dr. St. C. Pop, rostit în dieta țării, în ședința din 22 Iunie.

În timpuri grele și serioase, în mijlocul evenimentelor fără de păreche în istoria lumii, noul guvern ia în mână frânele țării. Această numire de guvern este faptul cel mai caracteristic al tânărului rege, care cu o inspirație fericită a înțeles spiritul timpului și a recunoscut dorințele și aspirațiile popoarelor sale, hotărându-se să desființeze domnia de clase, deschizând teren liber pentru milioanele de oameni, cari au fost eschiși din șanțurile constituției și dela participarea la opera de conservare a vieții publice. Poporul român, reprezentat prin comitetul național român...

Heinrich Antal: Asta nu-i așa! Nu comitetul național român reprezintă poporul român!

St. C. Pop... prin situația sa economică, prin structura sa socială, prin ocupațiunea sa, năzuințele sale culturale, urmează o direcția par excellence democratică, și de aceea salutăm cu cea mai mare bucurie hotărârea nobilului domnitor, ca prin democratizare să contribuie la reîntinerirea țării.

Cu părere de rău trebuie să constat, că în mijlocul vremurilor acestea grele istorice, unde e vorbă să se hotărască de interesele milioanele de oameni, deși jumătate din populația Ungariei o formează naționalitățile, totuși n'au fost ascultați deputați de ai lor. (Mișcare și larmă în partea dreaptă. Strigăte în partea stângă dela margine: Voi ați pactat cu ei! Tisza a fost conducătorul!)

Csuha István: Acolo șade între voi Jankovici, tatăl reformelor școlare! (Sgomot în dreapta. Să auzim! Să auzim! în stânga.)

Deputatul Stefan C. Pop: După discursul de program de ieri al prim-ministrului, trebuie să declar cu părere de rău, că partidul pe care-l reprezint nu poate arăta încredere în noul guvern. (Strigăte la stânga: Siavă Domnului!)

Onorată cameră! Programul de azi al partidului național român stă pe principiul autonom și datează dela anul 1881, când partidul a hotărât să renunțe la pasivitatea sa de până atunci. Acest program a fost lărgit într-o conferință a partidului în anul 1905, la Sibiu, în care s'a făcut următoarea declarație: Pretindem recunoșterea integrității politice a poporului român, ca să fie o putere alcătuitoare de stat. (Mișcare vie în dreapta și în stânga camerei. Strigăte: Oh!)

Asigurarea dezvoltării lui culturale și economice, care drepturi partidul național român le cere pentru toate popoarele țării. (Mare sgomot. Intreruperi la stânga: A promis oare acestea Tisza?)

Cu acest program principal al partidului nostru stă însă în contradicție programul noului cabinet, care a fost expus ieri de domnul prim-ministru și aceste deosebiri de vederi principale fac, ca partidul nostru să nu poată vota încredere noului guvern. Cu satisfacție însă luăm la cunoștință, că guvernul, sub înrăurirea evenimentelor mondiale și prin inițiativa monarhului nostru nobil, a numit ca bază de îndreptărire de existență a noului guvern: *votul universal, egal, direct și secret, care este o cerere principală, pe care ani de zile a pus-o partidul național român pe stindardul său*. (Strigăte la stânga: Asta a făcut-o guvernul!) Și dezvoltarea bunei stări generale, precum și înființarea unui minister al sănătății publice, încă din anul 1908 figurează în programul partidului național român, și de aceea numai cu bucurie pot să salut pe noul cabinet, care a acceptat și aceste puncte din programul nostru. Învățămintele trecutului însă în-

deamnă partidul nostru să lase în suspensie judecata lui și cu privire la aceste reforme, până ce se vor prezenta proiectele de legi corăspunzătoare.

Onorată cameră! Mai am o rugă-minte. Credința neștirămutată, cu care întreg poporul român a apărât patria și tronul în împrejurări nespuse de grave, lucru ce a fost recunoscut și de factorii competenți, ne îndreptătesc și ne întăresc în convingerea, că suferințele nemărginite și asuprirea politică la care au fost expuși până acum românii, au să ia odată sfârșit. (Mare sgomot în toate părțile camerei. Contraziceri și strigăte de indignare: Asta e o nerușinare! Ne suspectează din nou în fața străinătății! Este o minciună!)

Președintele camerei: Indignarea vie pe care au provocat-o cuvintele d-lui deputat, m'au împedecat să ascult vorbele d-lui deputat. Constat acum, că indignarea camerei este îndreptățită, căci tonul în care a vorbit dl deputat *St. C. Pop*, nu este demn de camera națională ungară.

«F. P. R.»

Din dieta țării.

— Diseuția asupra indemnării. —

În ședința din 23 Iunie a dietei ungare s'a început discuția asupra proiectului de lege, prin care guvernul cere indemnării dela parlament pe șase luni. Comisiunea financiară, prin raportorul ei, *Dr. Hegedüs Roland*, propune votarea bugetului provisoriu, însă nu pe șase luni, cum cere guvernul, ci numai pe patru luni. Majoritatea dietei votează bugetul, nu guvernului, ci țării. Situația fiind nesigură, nu-l poate vota pe vreme mai lungă. Și de altcum majoritatea nu cunoaște programul financiar al guvernului, nu știe cum și de unde vrea guvernul să acopere plusul de ero-gațiuni. Raportorul declară apoi, că își depune mandatul de raportor al comisiunii financiare, după 15 ani de activitate în această calitate, și arată, cari ar fi problemele de desleț, pentru că țara să poată face față după război enormelor sarcini pe cari va avea să le poarte. Propune votarea bugetului provisoriu pe patru luni.

Ministrul president *Esterházy Móritz* roagă casa, să voteze indemnarea pe șase luni, așa cum cere guvernul. Un program amănunțit și unitar financiar guvernul nu a putut să compună, pentru că abea de câteva zile se află la putere.

Vorbește ministrul de finanțe *Dr. Gustav Gratz* și reflectând la vorbirea referentului arată, cum vrea să reguleze avansamentul în salarii al judecătorilor. Prezentează în privința aceasta un paragraf nou la legea indemnării și roagă presidiul să dispună să fie tipărit și împărțit la timp între deputați. Comisiunea financiară dificultase adică suma trecută sub titlul acesta în bugetul provisoriu.

Deputatul *Jakabffy Elemér* din majoritatea opozițională zice, că oamenii cari formează actualul guvern pot să fie considerați de oameni cuți și specialiști, dar le lipesc vederile largi și ei cu greu vor scoate națiunea din primejdie. Nu știe, de unde să iee încrederea față de noul guvern. Pe ministrul de justiție l-a auzit vorbind cu mult elan înainte cu 16 ani. De atunci a făcut calea până la fotoliul ministerial, dar a trebuit să lase mult din idealismul de atunci. Acum e membru al cabinetului, care face cămătărie cu pământul. Se poate, ca Vázsonyi să ajungă dictator în acest cabinet. Bugetul provisoriu nu-l votează.

Deputatul *Pál Alfred* din majoritatea opozițională constată, că pentru a treia oară avem guvern, care nu dispune de majoritate în dietă: la 1905, la 1910 și acum. Arată cum partidele pe cari se razimă guvernul de astăzi, au renunțat la multe din principiile fundamentale pe cari le-au avut mai înainte, și citează părți din vorbirile de demult ale fruntașilor lor, arătând că acum nu-i unește pe cei din partidele din minoritate, decât votul universal, adică mai bine zis, lărgirea dreptului electoral, combătută de ei altădată și considerată de primejdie mare pentru patrie. Păreri s'au schimbat. Majoritatea dietei nu se teme de amenințarea guvernului, că va face alegeri nou. Art. de lege VI din 1915 nu le permite, iar contele Apponyi a declarat atunci când s'a votat legea aceasta, că facerea alegerilor în cursul războiului e o *imposibilitate morală*. Primește propunerea raportorului comisiunii financiare.

Vorbește deputatul român *Dr. Nicolae Șerban* și cere, ca jertfele aduse de romani să nu fie uitate și nici vitejia lor, căci aceasta ar fi nerecunoștință. Să fie rugat apoi Regele, să dispună deschiderea ușilor dela temnițele în cari zac românii, și atunci va reînflori Ardealul. (Vom da vorbirea în întregime).

Ședința se suspende la orele două și se continuă după amiază, la orele patru.

Deputatul *Münnich Kálmán* primește

propunerea comisiei financiare. Se ocupă apoi cu chestia alimentării și cere reducerea prețului prea mare al cărnii, precum și prevederea funcționarilor cu toate cele de lipsă. Să se îngrijească guvernul și de alimentarea muncitorimel. Cărbunii trebuie împărțiți cu dreptate, între toți cei care au trebuință de cărbuni.

Deputatul *Farkas Pál* laudă partidul din care face parte, că după căderea șefului dela putere nu s'a lăpădat de el, cum au făcut alte partide, ci stă închiș și așteaptă dezvoltarea lucrurilor în liniște, fără ură, fără dușmănie. Partidul nu se spărie de alegeri nouă, pentru că nu are în vedere persoanele, ci viitorul național. Dacă se voește luptă, partidul va lua luptă. Primește propunerea comisiei financiare.

Baronul *Radvánszky Antal*, tot din majoritatea opozițională, își exprimă cea mai deplină neîncredere față de guvern, fiindcă vrea să extindă dreptul electoral într-o măsură periculoasă și fiindcă și pe urma felului cum e compus, e îngrijitor pentru politica externă. Reforma electorală nu se dorește, nici în orașe, nici pe sate. Calea pe care se merge, duce la nimicirea dualismului. Dar ce se poate aștepta dela un guvern, ai cărui membri nu sunt în toate chestiile de o părere? Însă fiindcă bugetul e necesar pentru țară, nu pentru guvern, îl votează, conform propunerii comisiei financiare.

Deputatul *Antal Géza* vorbește despre starea financiară a orașelor și cere, ca statul să le vină în ajutor în anumite privințe. Guvernul de acum s'a născut în semnul lozincelor false. Până acum n'a făcut nimica ce l-ar putea îndreptăți să spună, că are o direcție democratică. Bugetul provizoriu îl votează pe patru luni.

Vorbește contele *Batthyány Tivadar*, ministru pe lângă Maiestatea Sa, și răspunde celor ce s'au ocupat cu persoana sa; le revoacă în memorie deputaților din partidul național al muncii, că cu ocaziunea alegerii lor, ori chiar și mai înainte, s'au declarat mai toți aderenți ai votului universal, egal și direct, cu votare secretă. Acusa, că ar fi antantist, o respinge în modul cel mai categoric.

Se scoală acum ministrul de justiție, *Dr. Vázsonyi Vilmos*, și rostește o vorbire mai lungă, în care polemizează cu mare efect cu cei ce s'au ocupat în vorbirile lor cu persoana sa. A arătat, că contele *Tisza* a promis Românilor, în scrisoarea trimisă mitropolitului *Meșianu* din Sibiu, o estindere oarecare a dreptului electoral, pentru că Românii să poată fi reprezentați mai bine în dietă, și le-a promis și revisuirea legii școlare a lui *Apponyi*. De ce se împotrivesc acum largirii dreptului electoral?

Mai vorbește deputatul *Iakabffy Elemér* în chestie personală, apoi ședința se ridică la orele 8 seara.

Ședința din 25 Iunie.

Luni, în 25 Iunie, s'a continuat discuția asupra legii de indemnizare. Vorbește înainte de a se intra în ordinea de zi deputatul *Incze Domokos* și urgencează plățirea pagubelor, pe cari le-au avut cei din Ardeal în urma invasiunii române, precum și concedierea agronomilor și meseriașilor din secuime, cari sunt indispensabili acasă.

Răspunde ministrul de agricultură *Mezőssy Béla* și ministrul de honvezi, că se poartă cu toată bunăvoința față de părțile mult cercate ale Ardealului și vor face tot ce le stă în putință pentru ușurarea situației.

Se intră în ordinea de zi. Deputatul *Radvánszky Antal* vorbește în chestie personală, iar *Stránayvsky Sándor* declară, că nu votează noului guvern indemnizarea cerută. Amintește, că ministrul de finanțe a declarat odată de păgubitor pentru Sași votul universal, iar acum face parte din guvernul care îl gârește! Și-a schimbat părerea? Partidul seu (al muncii) nu se va da la o parte din calea luptei, dacă guvernul vrea și alegeri nouă.

Vorbește deputatul *Benedek Iános*, independent. Constată, că partidul liberal de odinioară a trebuit să dispară, fiindcă n'a mers pe calea liberalismului, ci a făcut politică de putere. Partidul născut din el, a pus pe steag lozince, de cari nu s'a ținut. Ungaria e însă o țară a libertății și a liberei desvoltări. În direcția aceasta trebuie se meargă politica țării. Națiunea maghiară vrea să rămână maghiară; dar liberă, cu alegeri libere, la cari poporul să-și poată manifesta voința. Parlamentul trebuie să fie de fapt expresiunea voinței poporului. Atunci numai va fi aflată calea progresului sănătos. Are încredere în guvern și îi votează indemnizarea cerută.

Ședința se suspende pe cinci minute. După re deschidere vorbește ministrul de finanțe *Dr. Gustav Gratz*. Își espune pe larg programul financiar, care culminează în aceste două principii: investiții productive și deschiderea de isvoare nouă de

dare pe seama statului. Munca productivă trebuie se fie potențată! Roagă la finea vorbirii dieta, să voteze bugetul provizoriu pe șase luni. (Vorbirea ministrului *Gratz* a fost primită cu dese aprobări, apoi cu aplauze din partea minorității guvernamentale.) Ședința se întrerupe la orele 2 și se continuă la orele 4 după amiază.

Primul orator e deputatul *Szász Pál*, din partidul muncii. Face imputări ministrului de justiție *Vázsonyi*, că a atacat clasa de mijloc în o vorbire a sa, și a ofensat pe ofițerii din rezervă. Dar clasa de mijloc a apărut tronul, ea a fost todeauna în linia primă! Primește propunerea comisiei financiare.

În chestie personală vorbește deputatul *Beck Lajos* din partidul contelui *Károlyi*, apoi *Pál Alfréd*, iar după ei la cuvântul contelui *Károlyi Mihály*. Rectifică unele părți din vorbirea pe care a rostit-o în Felegyháza, cari au fost greșit citate în dietă, și le dă înțelesul adevărat. Vrea reformarea militarismului, ca să nu se mai întâmple emulări, în procurarea mijloacelor de a purta război, în detrimentul popoarelor. (Aprobări). Asta e politica sa esternă!

La acum cuvântul contelui *Tisza István* și rostește o vorbire lungă, ascultată cu viu interes de partizanii sei, precum și de cei din partidele guvernamentale. Reflectează la cele spuse de antevorbitorul seu, apoi trece la chestia română și spune ce a înțeles sub promisiunile făcute la 1914 în scrisoarea adresată Mitropolitului *Meșianu*: estinderea dreptului electoral și asupra celor ce au opt jgăre de pământ, și introducerea limbii materne a elevilor nemaghiari și în școlăle de stat cu limbă de propunere maghiară. Își espune punctul de vedere în chestia largirii dreptului electoral, declarându-se gata să lege compromis cu guvernul, astfel ca muncitorilor industriali să li se dea drept de vot.

Fiindcă contele *Tisza* a atacat în vorbirea sa, atât pe deputatul român *Dr. Stefan C. Pop*, cât și pe deputatul român *Dr. Nicolae Șerban*, acesta din urmă îi răspunde în chestie personală, apoi urmează la cuvânt contelui *Apponyi Albert*, care răspunde contelui *Tisza*, atât în chestia instrucției populare în școlăle de stat, cât și referitor la compromisul propus în chestia largirii dreptului electoral. Promite, că nu va strica aceea ce o făcut antecesorul său cu privire la mulțămirea naționalităților nemaghiare, dar compromisul oferit îl respinge, pentru că guvernul din care face parte e guvernul dreptului electoral. Ori face reforma aceasta așa cum trebuie, ori cade pe tema aceasta. Răspunde contele *Tisza* în chestie personală, apoi se autentică procesul verbal și ședința se ridică la orele 9 seara.

Părțile, cari ne privesc din vorbirile conților *Tisza* și *Apponyi*, le vom da în întregime.

Ședința din 26 Iunie.

Se deschide la orele 10 și jumătate, Presidează *Szász Károly*, vicepresidentul dietei. La indemnizare vorbește întâi deputatul *Abrahám Deszö*, károlyist. Respinge atacurile ce i s'au adus în dietă, că nu și-ar fi făcut datorința la front. Vorbește despre alegerea de deputat din Oláhfalu și respinge propunerea de compromis a lui *Tisza*. Bugetul provizoriu îl votează. În chestie personală vorbește deputatul *Pál Alfréd*, apoi la indemnizare *Dedk Béla*, din partidul muncii. Combate felul cum a fost compus guvernul. Condamna largirea dreptului electoral, care e o primejdie pentru inteligența maghiară și pentru clădirea statului ungar. Indemnizarea o votează, conform propunerii comisiei financiare.

La acum cuvântul ministrului de justiție *Dr. Vázsonyi Vilmos* și într-o vorbire mai lungă răspunde tuturor celor ce s'au ocupat cu persoana sa, și cu largirea dreptului electoral. Sub decursul vorbirii sale au fost scene diferite în dietă: întreruperi și aplauze din partea celor ce formează acum partidul guvernului. Și-a apărât ministrul de justiție cu multă energie punctul de vedere în chestia dreptului electoral, pe care partidul muncii nu vrea să-l dea erilor dela fronturi!

Deputatul *Szász Pál*, răspunde ministrului de justiție în chestie personală, iar abatele *Molnár Iános* primește bugetul provizoriu și promite sprijin noului guvern, pentru că e mai bine să fie sprijinit un cabinet dela care e mult de așteptat, decât unul, care n'a dat țării nimica, care a persecutat mereu pe cei de altă părere. (Aprobări).

Mai vorbește deputatul *Rakovszky Iván* din partidul muncii. Constată, că nici noul guvern și nici cei ce-l sprijinesc, nu mai vorbesc despre votul universal, ci despre largirea dreptului electoral. Dar largirea o vrea și partidul național al

muncii, condiționează însă dreptul de vot dela cunoașterea scrisului și cetitului. Primejdia care se poate naște din largirea prea mare a dreptului electoral nu poate fi delăturată pe calea arondării cercurilor de alegere. Mai cu cale va fi, dacă se decretează, că celce se face vinovat de delictul ori crima agitației naționaliste, își perde mandatul, și dacă lucrul se întâmplă de mai multe ori, cercul acela electoral să-și peardă dreptul de a trimite deputat la dietă.

Ședința se întrerupe. După amiază la 4 și jum. se continuă.

Deputatul *Rakovski Iván* își continuă vorbirea, la finea căreia declară, că votează indemnizarea numai pe patru luni, țării, nu guvernului, în care nu are încredere.

Vorbește după el deputatul naționalist român *Dr. Teodor Mihali*, care respinge acușările nedrepte ale contelui *Tisza*, ridicate în contra unei părți a inteligenței române din patrie.

Deputatul *Richter Iános* aduce elogiul șefului partidului său, contelui *Ștefan Tisza*, și declară, că și atunci — când fatalitatea nu va mai putea fi împedecată, va rămâne credincios contelui *Tisza*, pentru că dacă s'ar întâmpla să fie odată nimicite idealurile lui *Tisza* în Ungaria, atunci nu mai are nici un rost viața în țara aceasta.

Deputatul *Beck Lajos*, károlyist, polemizează cu raportorul comisiei financiare, combătându-i mai multe păreri cu bun succes. La finea vorbirii a fost aplaudat și felicitat. Ultimul orator al ședinței a fost deputatul din majoritate, *Desbordes Ernő*. Polemizează cu *Apponyi*, declară că și partidul său vrea regularea dreptului electoral, dar cu ținerea în vedere a intereselor maghiare. Losinca zilelor de astăzi e de altcum cu totul alta: ori trăim mai departe, ori ne prăpădim! Numai o cerință este astăzi: Să continuăm războiul până la învingere finală. Dacă oamenii guvernului vreau luptă, va fi luptă. De altcum să arate acum ce știu și ce pot aceia, cari au mai fost odată patru ani la putere, fără a fi făcut ceva.

Discuția se întrerupe. Ședința se ridică la orele 8 sara.

Ședința din 27 Iunie.

Vorbește la indemnizare deputatul *Kovácsy Kálmán*. Are încredere în naționalități și nu se teme de ele. Dacă vor fi lăsate să intre în șanțurile constituției, vor întări numai națiunea maghiară. Regretă, că nu s'a făcut până acum lucrul acesta și că n'a făcut parlamentul nimica pentru popor. Dacă vor veni soldații acasă, vor întreba, ce a făcut dieta pentru ei? Nimica! Trebuie făcut tot ce se poate, ca atunci când vin dela front, să afe pâne și muncă. Salută guvernul pentru ideea realizării autonomiei catolice. Are încredere în guvern și îi votează indemnizarea. Vorbește deputatul *Nicolae Pescha*. Salută regularea salariilor judecătorilor. Votează indemnizarea.

Urmează deputatul *Dr. Stefan C. Pop*, care delară, că votează indemnizarea, deși e cu neîncredere față de guvern. Răspunde apoi contelui *Tisza* la învinovățirile ce i le-a adus în ședința premergătoare și îi respinge acușele nedrepte ridicate în contra sa.

Deputatul din partidul poporal *Carol Huszár* salută cu toată căldura programul de drept electoral al guvernului. Respinge propunerea de compromis a contelui *Tisza* și declară, că partidul său nici odată nu va consimți, să fie rezolvată chestia aceasta a dreptului electoral astfel, ca să fie esclusă dela eserciarea dreptului țărănimea, a cărei credință față de Rege, sânguină și maturitate culturală, stau pe trepte destul de înalte. Polemizează cu contele *Tisza* și declară, că are încredere în guvern și îi votează indemnizarea.

Deputatul *Lukács György*, ca fost membru al cabinetului *Fejérváry*, face comunicări despre felul cum a ajuns votul universal în programul acestui guvern, dar lungindu-și vorbirea prea tare, presidentul îi detrage cuvântul, fiindcă în ședința a patra a discuției asupra bugetului nime nu poate vorbi decât numai 30 de minute.

Urmează contele *Andrássy Gyula*, care combate mai multe afirmări de ale contelui *Tisza* și declară, că e sătul de mult de politică, fiindcă nici corpul, nici sufletul său nu o prea pot suportă, dar se simte dator să stea la post și să muncască în serviciul națiunei maghiare, în serviciul idealului sale proprii. Vorbirea a fost primită cu aclamări și aplauze. Mai vorbește fostul ministru de finanțe *Teleszky*, apoi ministrul president *Esterházy*, care răspunde cu efect mai multor oratori, și declară, că propunerea contelui *Tisza* pentru rezolvarea pacinică a chestiei dreptului electoral nu o află de mulțumitoare și nu o poate accepta. Roagă la fine casa, să voteze guvernului indemnizarea pe șase luni. Dieta votează apoi în general proiectul de lege despre indemnizare, și ședința se întrerupe la orele

2 d. a. S'a continuat după amiază la orele 4 și legea indemnizării a fost votată și pe articole, cu excepțiunea paragrafului propus de ministrul de finanțe *Gratz*, ca indemnizarea să fie votată pe șase luni, care paragraf a fost respins, cu 141 voturi, contra 127. Pentru primirea paragrafului au votat, afară de deputații din partidele din cari e compus guvernul, încă și Croații și naționaliștii. Joi legea indemnizării a fost votată și în cetirea a treia și a fost trimisă spre votare casei magnaților, care a votat-o în ședința de Joi seara.

De pe valea Someșului.

Nenumărate sunt jertfele cerute de războiul de azi pe câmpul de luptă, și perderi adânc simțite trebuie să îndurăm și acasă.

O astfel de pierdere este încetarea din viață a doamnei *Lucreția Micșa* născută *David*, distinsa soție a avocatului *Dr. Liviu Micșa* din Dej.

Vlăstar al familiei fruntașului *Candin David* din Munții-Apuseni, crescută cu deosebită îngrijire în familie și la școala civilă de fete a Asociațiunii, răposata a fost una dintre cele mai aprețiate și sărbătorite Românce la noi. Nu numai societatea intelectualilor de pe valea Someșului, ci și ziaristica noastră a adus elogiul acestui suflet nobil de femeie.

Talentul său de pianistă de forță, entuziasmul cu care a aranjat împreună cu soțul ei atâtea reprezentații foarte succese în Dej și împrejurime, sunt merite indiscutabile ale mult regretatei defuncte.

Trezirea tinerimei la viață conștientă superioară a fost una din preocupările de căpetenie ale răposatei, care în tovarășie cu câteva familii de inimă, înțelegând lipsurile culturale mai arzătoare de pe valea Someșului, munea în tăcere și cu tot devotamentul pentru delăturarea lor.

Hărnicia ei de gospodină exemplară, spiritul ei de o agerime și pătrundere deosebită; temperamentul ei vioiu și gata a înfrunți orice greutate; sufletul ei nobil de a face tuturor bine, dar a nu molesta pe nime, nici chiar în clipele din urmă ale vieții, când se stingeă mereu ca o candelă în care oleiul este pe sfârșite, au fost virtuțile ce o împodobiau.

Fiind atât de ireparabilă pierderea nemângăiatului soț, nu e mirare, că doliul său și al familiilor înrudite cu adormita în Domnul, a luat proporțiile unui doliu general, ce s'a manifestat într-un mod impunător tuturor. Multe de cununi de flori împodobiau sicriul, — o mulțime de depeșe și epistole de sincere condolențe a sosit la adresa îndureratului soț, un public foarte numărös din loc și din depărtări, fără deosebire de neam și lege, și-a ținut de datorință sfântă a o petrece pe calea de unde nu este reîntoarcere.

Inmormântarea s'a făcut Joi în 8/21 Iunie, îndeplinind ritualul înmormântării părintele protopop *Teodor Herman* și catichet *Dr. Nicodim Cristea*. Panegricul ținut de *P. O. D. protopresbiter* a fost pătrunzător, arătând virtuțile defunctei, al cărei suflet nobil, Părintele îndurării să-l așeze în corturile dreptilor, în loc luminat de odihnă, ca răsplătă a faptelor sale bune și generoase.

Correspondent.

Rosalile la front.

— Serisoare de pe câmpul de luptă. —

«Când s'a pogorât, limbile amestecând, despărțit-a neamurile cel prea înalt. Iară când a împărțit limbile cele de foc, într-o unire pe toți i-a chemat, și cu un gând mărim pe prea sfântul Duh».

(Conducul Rosaliilor).

Era o dimineată frumoasă, soarele de astădată se arăta mai vesel, netrezindu-l bubuitul strânic al tunurilor dinspre mează. Batalionul al regim. de infanterie ..., în majoritate format din Români, fiind în rezervă, aștepta cu nerăbdare timpul începerii serviciului divin, ce avea să fie oficiat sub cerul liber, la umbra slabă a unor stejari și brazi reslățiți pe platoul unui deal, presărat cu pietri, nu departe de mare. Aci se pregătise de harnicii noștri soldați o capelă din crengi și frunze verzi de stejar. La orele 9 sosește preotul militar al regimentului, *Andreu Moldovan*, la locul ales.

Feciorii erau aranjați, în frunte cu ofițerii lor. Era o liniște perfectă pe front, numai din crâng mierle șuerătoare și priveghitoarea cu glasul ei dulce înălțau rugăciuni de mulțumită și de cerere.

Preotul îmbrăcat în odăjdii dă bine-

cuvântarea, toți își fac cruce și fețele lor ruginii de arși soarelui se înșeninează. Până când preotul își face proscimidia în taină, subsemnatul dascăl din Ardeal, însoțit de doi cântăreți de strană, am cântat unele cântări dela utrenia praznicului cinci-zăcimei. Iar după aceea cu glas sărbătoresc începurăm: «Impărate ceresc», rugăciunea cea mai frumoasă după «Tatăl nostru».

Se începe liturgia, care decurge frumos. Răspunsurile și cântările sărbătoarei le-am cântat tot eu, însoțit de cei doi cântăreți, aducând aminte celor de față zilele de mare sărbătoare din timpurile liniștite. Nu am uitat nici irimosul praznicului: «Bucură-te împărăteasă maică», ci l-am cântat mai cu duioșie. La finea liturgiei preotul «cu crucea în frunte» într-o predică acomodată însufleștește pe soldații de față, spunându-le între altele, că: «Nu va mai trece cât a trecut, nu va mai fiinea războiul acesta cât a trecut, și va sosi pacea mult dorită, și atunci cei cari ați rămas în viață vă veți reîntoarce iară la vetrele voastre «acasă», la căsuțele, cari deși sunt mici, sunt așa de curate și pline de dragoste, în mândrul nostru Ardeal».

Atunci ochii tuturor celor de față se umplură de lacrimi, fiecare se duse cu gândul departe la ai săi, și murmură în sine: «Doamne ajută!», făcându-și iară semnul sfinte cruce. Așa s'a dus fiecare mulțumit în sufletul său și cu nădejdea păcii în minte.

Ziua primă a decurs în liniște. Noaptea însă de cătră ziua s'au început iară tunetele și fulgerele artificiale dela muntele Fantihrib și până la mare și a ținut tocmai 4 ore neconținut. Toți ne gândeam, ce va fi oare? Am auzit apoi, că noaptea asta strajnică a adus bucurie, căci li-a succedat bravilor noștri ostași, ce erau în linia de foc, între alte regm. austro-ungare și șoimii noștri dela regm. ... și ..., cari au avut partea leului, să scoată cu puțină pierderi din tranșeele cucerite pe inimic, cauzându-i mari pierderi în morți și răniți, ba aducând cu ei un număr frumos de prizonieri, aproape 10,000. Odată cu venirea zilei, se făcu tăcere și liniște ca'n mormânt.

Batalionul al regm. nostru ce era în tabără și el așteptând timpul intrării în horă, se pregătise să primească fețele bisericesti la o astfel de sărbătoare, în o capelă și mai pompoasă din crengi de stejar. Era doar a doua zi de Rosalii. Odată cu preotul neobosit a sosit de astă dată și muzica militară. Serviciul divin se începe și decurge tot așa de evlavios ca și la celalalt batalion, ba încă mai plăcut, aflându-se aci o mulțime de cântăreți și pe lângă aceia și muzica militară, căreia i s'a dat câteva puncte din liturgie, ceea ce a înălțat sărbătoarea. Mai cu seamă a fost frumos irimosul «Ave Maria»; iar la fine, ca și la batalionul al 5-lea, preotul a rostit o predică, aducându-le aminte și acestor soldați, că nu va trece mult și va sosi pacea și se vor reîntoarce acasă. Isprăvindu-se predica, muzica întonă imnul «Doamne, ține și protege».

Toți erau mai veseli după terminarea serviciului divin și fiecare s'a împrăștiat cu nădejdea păcii în sufletul său.

Se vede însă că inimicul s'a mâniat pe ai noștri pentru pierderile ce le avusese în noaptea aceea, căci nu trece o jumătate de oră și începe a ne saluta peste mare cu granate grele încărcate de ecrăzit și chiar în mijlocul taberei noastre cade un granat, care din fericire și ca prin minune n'a rănit pe nimeni, deși erau toți soldații în preajma corturilor mascate. Nu le-a fost de ajuns cu atât dușmanilor, ci au început mai des. Pietrile sfărâmate și scoase din pământ sburau în aer ca din craterul unui vulcan. Văzând că nu-i glumă am fost nevoiți a ne lua casa în spate, ca melcul, neavând la dispoziție caverne unde să ne adăpostim în contra acestor granate periculoase și ne-am mutat cu câțiva pași după culmea altui deal, unde nu ne putea observa dușmanul, ca rezerva să rămână intactă.

Norocul că nu ne-a zărit când eram adunați la serviciul divin, căci tocmai acolo era punctul cel mai potrivit de a ne putea face mari pierderi. Dumnezeu însă ne-a păzit. La batalionul al 5-lea însă a căzut unul jertfă unei frânturi din granată, pe care l-am îngropat cu mare cinste lângă alți frați din cimiterul comun în dimineața zilei următoare. Aci erau aduși de pe front ofițeri și soldați de rând, din toate regimentele, cei căzuți la contra-atacul reușit din noaptea precedentă. Imi reveni în minte cântarea: «Impăratul și ostașul, bogatul și săracul întru asemenea cinste» și o frântură din poezia lui Coșbuc: — «Cu douăzeci de odată'n car la groapă ne vor duce, și știe Domnul de-om avea la cap o cruce».

Așa ne-au trecut zilele de praznic ale pogorării Duhului sfânt, la regimentul 64 ardelean, care pe toate fronturile a dat dovezi de vitejie în războiul acesta lung. —

Cu ce vor fi răsplătiți acești eroi, vom vedea la încheierea păcii. Până atunci ne vom face datorința, după cum se cuvine. Încheiu cu recitarea unor versuri amintite și de vrednicul preot campestre Andreiu Moldovan: «Steagul să lucescă, pentru el trăim! Țara să 'nflorească, pentru ea murim!»

Longin Bucur, stegar.

Războiul.

La frontul răsăritean e o mișcare mai vie. Se vede că rușii se gândesc totuși la o ofensivă mai serioasă. În Galiția au deschis un foc puternic de artilerie, la care s'a dat răspunsul cuvenit din partea artileriei noastre, și a atacat și infanteria rusă, dar a fost respinsă. La frontul italian dușmanul a aruncat bombe în apropierea orașului Triest, de altcum situația e neschimbată. La frontul dela apus trupele engleze au atacat fără succes, iar trupele franceze au fost scoase de nemți din unele poziții. Francezii au pierdut și cam 850 de prizonieri. În Macedonia și la frontul român situația e neschimbată.

Aviz.

În urma însărcinării on. Comitet central al Asociațiunii d'to 21 Iunie 1917, Nr. 992, se invită cu stimă p. t. părinți ai elevilor, care doresc să-și adăpostească copiii în anul viitor școlar în internatul școlii civile de fete a Asociațiunii din Sibiu—Nagyszeben, să le anunțe negreșit direcțiunii școlii cel mult până în 15 Iulie st. nou 1917, ca să fim orientați din vreme, pentru ce număr de eleve interne se cere a procura și a pregăti proviziunile trebuitoare de peste vară, pentru alimentare corespunzătoare. Taxa internatului, din cauza scumpetei excepționale în urma războiului, va fi în anul 1917/18: circa 1000 cor. anual, în care se cuprinde și didactul școlii de 50 cor. la an.

Sibiu, 22 Iunie 1917.

Dr. V. Bologa,
director.

NOUTĂȚI.

Adunarea gen. a „Albinei”. Sâmbătă în 30 Iunie n. s'a ținut în sala festivă a muzeului «Asociațiunii» adunarea generală extraordinară a institutului de credit și economii «Albina» din Sibiu, sub conducerea I. P. C. Sale, Dr. Eusebiu R. Roșca, vicepreședintele direcțiunii, constatându-se, că au fost depuse 11,780 de acții și că sunt prezente numărul numit de acții cu 1497 voturi. Ca notari ai adunării se numesc din partea prezidiului domnii: Ioan Vătășan și Constantin Pop, iar ca scrutaători și verificatori domnii Dominic Rațiu și Dr. Eugen Piso. În sesiunea ținută înaintea și după amiază s'a făcut apoi modificarea statutelor institutului, iar proiectele de regulament intern și de pragmatică de serviciu au fost lăsate în competența proximei adunări generale. S'au făcut în urmă alegerile. În consiliul de administrație au fost aleși pe șase ani domnii: Bârseanu Andreiu, Dr. Beu Ilie, Dr. Bologa Vasile, Dr. Comșa Nicolae, Lăpădatu I. Ioan, Dr. Lupaș Ioan, Dr. Mihai Ioan, Dr. Popoviciu George, Precup Gavril, Dr. Roșca R. Eusebiu, Dr. Russu Octavian și Dr. Stroia Ioan; apoi în comitetul de supraveghiere pe trei ani domnii: Fincu Victor, Henteș Ioan, Păcățian V. T. Verzariu Emil și Voileanu Mateiu. La orele 7 sara adunarea generală extraordinară a «Albinei» a fost închisă prin P. C. Sa, președintele Dr. Roșca, căruia domnul Dr. Beu i-a adus caldă mulțumită, în numele acționarilor, pentru conducerea cu tact a desbaterilor.

Copii din Germania în Sibiu. Sâmbătă dimineața pe la 4 ore au sosit în orașul nostru școlarii dela Lipsca, sub îngrijirea mai multor puteri didactice din Germania. La gară au fost primiți de un comitet în frunte cu primarul Albert Dör și parohul A. Schallerus. După cuvintele de salut și după răspunsul directorului Faust, care conducea tinerimea, școlarii germani, în cea mai perfectă ordine, și-au făcut intrarea în oraș în sunete de muzică și între aclamările publicului. Au plecat dela Lipsca 725 de copii. Din aceștia vor petrece în Sibiu și împrejurime 200 de băieți și 160 de fete, iar ceilalți în alte orașe din țară.

Din casa magnaților. La sfârșitul sesiunii casei magnaților din 21 Iunie, când s'a prezentat noul guvern în fața maturului corp legiuitor, episcopul romano-catolic din Alba-Iulia, contele Gusztav Majláth, a felicitat pe Preasfinția Sa, Episcopul Dr. E. Miron Cristea al Caransebeșului, pentru vorbirea rostită în casa magnaților, și i-a spus următoarele: «Subscriu cu ambele mâni și din toată inima tot ce ai spus despre vitejia soldaților români, căci am vorbit cu atâția comandanți de soldați și toți mi-au confirmat cu frumoase exemple eselența vitejiei a românilor.»

Conferență ministerială comună. Din Viena se anunță: Se planuește, pentru zilele apropiate, ținerea unei conferențe ministeriale comune, la care au să participe întâia dată membrii cabinetului Esterházy și guvernului Seidler. Conferența se va ocupa cu afaceri curente; va desbata și asupra chestiunii convocării delegațiilor.

În audiență la Regina. Noul episcop al Gherlei, Dr. Iuliu Hossu, a fost primit săptămâna trecută în audiență din partea Majestății Sale Impărătesei și Reginei Zita în castelul dela Laxenburg.

Intunecime de lună. În 4 Iulie n. Miercuri va fi intunecime totală de lună, care se vede și la noi. Se începe la 9 ore 52 minute seara; este totală dela 10.50 până la 12 ore 27 minute. Sfârșitul intunecimii de lună este Joi în 5 Iulie, la ora 1 și 25 minute noaptea.

† Dr. Aurel Fulea, candidat de avocat și sublocotenent, după un scurt morbo, contras pe frontul galițian în apărarea patriei, a răposat în 17 Maiu 1917, în vârsta de 38 ani, în spitalul din Rohatir. Osimintele regretatului adormit în Domnul au fost înmormântate la 19 Maiu 1917 în cimitirul militar din Rohatir. Fie-i memoria binecuvântată!

De-ale presei. Cu ziua de 1 Iulie 1917, scumpindu-se toate materialele necesare tipografiei, ziarele vieneze își vestesc cetitorii, că trebuie să ele să-și urce prețurile. Atât foile cotidiene, cât și revistele austriace apar acum cu prețul de abonament urcat. Confrății dela foaia germană sibiiană „S. D. T.” asemenea scumpește abonamentul cu 1 Iulie a. c. și anume cu opt coroane mai mult pe an; iar numeții singuratici se vând cu 12 fileri, în loc de 10 ca până acum.

Femei la curtea cu jurați. Ministrul de justiție rusesc a aprobat o lege, prin care femeile primesc dreptul de a fi membre la curțile cu jurați.

Caz de moarte. Cu inimă frântă de durere aduce domnul Ioan Iosif, director de bancă în Păloș, la cunoștința tuturor rudelor, prietenilor și enosecților, că prea iubita sa soție, Mărioara I. Iosif n. Forsea, precum și fiecele sale, Silvia Dorica Iosif și Doina Mărioara Iosif, după scurte, dar grele suferințe, în patul de naștere, au înecat din viață, prima în 10 Maiu st. v. 1917 în exil, în orașul Șopor, în etate de 22 ani și în al 6-lea an al preafiericei căsătorii, iar cele din urmă în 14 Maiu st. v. în același loc. Rămăștele pământești ale defunctelor s'au transportat și aşezat spre eternă odihnă Sâmbătă în 20 Maiu v. 1917, în cimitirul gr.-or. român din Păloș. Odihnească în pace!

Vite de vânzare. Primim înecunoscută, rea, că în 7 Iulie n. c. la orele 12 din zi se vor vinde în comuna Avr'g mai multi porci și mai multe vite cornute (bivolți și vitei) pe calea licitațiunii publice, din partea judecătorei regesti din Sibiu.

Răsvărtirea soldaților portughezi. Știri sigure din Londra spun, că în diviziile portugheze, două și jumătate la număr, așteptare pe frontul francez, a izbucnit o puternică răsvărtire. Un maior englez, care intervenise, a fost împușcat de răsculați. Soldații portughezi nu mai voiesc să asculte de poruncile ofițerilor englezi și pretind să fie trimiși acasă.

De frica turburărilor și a demonstrațiilor s'au închis în capitala Rusiei toate restaurantele elegante. S'au înfălmățat adevărat odată, că mulțimea flămândă din stradă strigând: „Dați-ne pâine!” a năvălit în se-loanele acestor restaurante și li-a distrus toată rândualia.

Anunțarea nenorocirilor elementare. Ministrul de interne, Gavril Ugron, a dat ordin să i se anune fără întârziere eventualele cazuri de nenorociri elementare și de incendii. „Este de interes important, — zice ordonanța ministrului, — se mi se aducă la cunoștință orice caz mai mare de foc, sau de nenorocire elementară, ce se întâmplă în clădiri, fabrici, animale, bucate ș. a.” Anun-

țarea are să se facă prin telefon ziua și prin telegraf noaptea, la ministerul de interne ungar.

Noul seceriș. Saceta neobișnuită a făcut, ca secerișul în anul curent să se înceapă mai de grabă, decât în vremuri normale. Pe șesul Ungariei, precum și în comitatul Pestei, secerișul și-a luat începutul. Calitatea noului grâu este bună, cantitatea mai puțin bună. Fructele de săpat și păstăioasele au trebuință de ploii abundante. În zilele din urmă a plouat în unele locuri, însă nu pretutindeni de ajuns. Nădejdi foarte bune de seceriș se vestesc d'n Germania de sud și vest; multumitoare sânt și veștile din Prusia, atât despre bucate, cât și despre cartofi. Seceriș foarte favorabil se anunță din părțile ocupate ale României și Sârbiei, — spre liniștirea noastră și supărarea dușmanilor.

Nr. 195/917.

(101) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a Balomir, protopresbiteratul Orăștiei, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cereriile concursuale, instruite în ordine regulamentară, au a se trimite în termenul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, având concurenții a se prezenta cu autorizarea subsempatului în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, predica sau celebra.

Orăștie (Szászváros), 8/21 Iunie 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa,
protopresbiter.

Nr. 175/1917.

(102) 1—3

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român” pentru întregirea posturilor de învățători la școalele confesionale greco-orientale române din comunele:

1. Jabeșița pe lângă următoarele emolumente: a) salariu fundamental 1200 cor., din care 600 coroane dela comuna bisericască, iar restul dela stat; b) cvartir în edificiul școlii; c) competența în natură a lemnelor de foc din tabla de pădure a oficiului învățătoresc, pe an 20 m², ori nevrând învățătorul a o exploata, primește relut de 20 cor; d) ¼ jugăr grădină, care e a se cultiva cu legume și pomi, predându-se în mod practic elevilor cunoștințele necesare despre cultivarea legumelor și a pomilor.

2. Murăș-Cuieșd, pe lângă următoare emolumente: a) salariu cerut de lege, din care 630 cor. le dă comuna bisericască, iar restul e ajutor dela stat; b) cvartir natural în edificiul școlii; c) ¼ jugăr grăd. nă.

Învățătorii aleși, în ambele comune, sunt îndatorăți a forma cor din tinerimea școlară și adultă, a conduce pe elevi în toate Duminecile și sărbătorile la biserică și a cânta răspunsurile dela sfânta liturgie; de aceea învățătorii cu cunoștințe muzicale vor fi preferați.

Cereriile de concurs, instruite conform legilor în vigoare, să se înainteze în termenul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral; iar concurenții să se prezinte într-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Szászrégen (Reghin) 2/15 Iunie 1917.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Duma,
protopresbiter.

„VIITORUL”,

institut de credit și de economii, societate pe acții în Ocna-Sibiului (Vizakna).

Aviz.

Etalonul tuturor depunerilor fructificate la institutul nostru cu mai mult de 4% va fi redus cu ½% începând cu 1 Iulie a. c.

Ocna, la 27 Iulie 1917.

1—1 105)

Direcțiunea.